

GUIA DOCENT
**PROCESSOS I CONTEXTOS
EDUCATIUS**

Coordinació: SIMON MARTIN, MERITXELL

Any acadèmic 2021-22

Informació general de l'assignatura

Denominació	PROCESSOS I CONTEXTOS EDUCATIUS			
Codi	100871			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària (R 2018)	2	TRONCAL	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (R 2018) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	3	TRONCAL	Presencial
	Grau en Educació Primària (R 2018)	2	TRONCAL	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	5		5
Coordinació	SIMON MARTIN, MERITXELL			
Departament/s	PEDAGOGIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català, castellà i anglès			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
GUTIÉRREZ UJAQUE, DANIEL	daniel.gutierrez@udl.cat	10	
MALLEN LACAMBRA, CARLOS	carllenmovil@gmail.com	6	
MARIN RUBIO, KEVIN	kevin.marin@udl.cat	7	
SIMON MARTIN, MERITXELL	meritxell.simon@udl.cat	7	

Objectius acadèmics de l'assignatura

Objectius acadèmics de l'assignatura:

1. Prendre consciència del que significa ser mestra en el segle XXI.
2. Plantejar accions educatives concretes i contextualitzades en les evidències a realitzar orientades a la formació de ciutadans participatius i democràtics.
3. Definir en equip projectes educatius atenent a les característiques i tipologia de centres escolars.
4. Incorporar criteris de gestió de qualitat en el disseny de projectes educatius .
5. Desenvolupar metodologies que permeten l'aprenentatge i el desenvolupament en contextos heterogenis.
6. Conèixer i analitzar projectes d'innovació educativa.
7. Desenvolupar processos d'aprenentatge a partir dels contextos per tal d'esdevenir mestres reflexives, creadores, crítiques i inclusives.
8. Analitzar i crear propostes d'ensenyament aprenentatge d'acord amb el desenvolupament curricular.
9. Utilitzar metodologies de pràctica reflexiva en l'anàlisi de processos educatius propis de l'àmbit escolar i fora d'ell.
10. Analitzar la pràctica docent desenvolupada a l'aula i la pràctica professional desenvolupada al centre.
11. Distingir entre les diverses formes d'interacció, comunicació i aprenentatge que es donen a l'aula.
12. Reflexionar i prendre consciència sobre quins models docents emergeixen durant el procés de formació.
13. Incorporar el tractament de la diversitat en les propostes d'intervenció educativa que es realitza i en els projectes que dissenya.
14. Utilitzar amb fluïdesa l'ordenació curricular i la legislació vigent en les activitats que realitza.
15. Reflexionar sobre les propostes curriculars plantejades en diferents contextos per tal d'aprendre a crear condicions on tots poden aprendre.

16. Dissenyar contextos i propostes d'ensenyament–aprenentatge per tal d'atendre a l'heterogeneïtat.
17. Formular propostes d'avaluació de la planificació i de l'activitat docent.
18. Desenvolupar una actitud reflexiva i crítica envers els contextos heterogenis que caracteritzen la societat del segle XXI.

Resultats de l'aprenentatge:

- Mostra un bon coneixement del currículum, de manera que és capaç de construir situacions curriculars i no ser merament consumidor del currículum (ja sigui document oficial, ja sigui llibres de text, ja sigui materials elaborats per altres).
- Revisa les situacions d'aprenentatge que ha viscut durant la formació en diferents contextos, posant especial èmfasi en els espais inter i transdisciplinars que s'han generat i que s'haguessin pogut generar.
- Pren consciència de la importància del domini del contingut disciplinari per poder concretar metodologies obertes d'atenció a la diversitat com a projectes de treball i que permeti realitzar aprenentatges profunds i significatius per a una major comprensió de la nostra condició humana.
- Mostra "l'apetit per la millora i el canvi". Demostrar que s'adona que no coneix, mostrant inquietud i exigència intel·lectual per aprendre.
- Analitza i crea intervencions educatives inclusives des de la transdisciplinarietat.
- Mostra la capacitat de concretar projectes grupals, en col·laboració amb altres i desenvolupar-los creant condicions i contextos on tots puguem aprendre.
- Coordina i deriva la seva demanda d'intervenció als recursos educatius adequats.
- Dissenya i planifica estratègies d'aprenentatge en col·laboració amb els altres docents per donar resposta a les necessitats de la diversitat dels alumnes.
- Mostra els marcs conceptuals específics que l'ajuden a posar paraules i pensaments a l'experiència viscuda.
- Dissenya propostes educatives que permetin als alumnes participar activament en el procés d'ensenyament i aprenentatge.
- Coneix i elabora estratègies metodològiques, organitzatives i didàctiques que permetin la inclusió i el desenvolupament de tot l'alumnat.

Competències

Competències:

Competències bàsiques

- CB2. Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- CB3. Reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Competències generals

- CG1. Fomentar els valors democràtics, amb especial incidència en els de tolerància, solidaritat, de justícia i de no violència i conèixer i valorar els drets humans.
- CG2. Conèixer la realitat intercultural i desenvolupar actituds de respecte, tolerància i solidaritat cap als diferents grups socials i culturals.

- CG3. Conèixer el dret d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, en particular mitjançant l'eliminació de la discriminació de la dona, sigui com fos la seva circumstància o condició, en qualsevol dels àmbits de la vida.
- CG4. Conèixer les mesures que garanteixin i facin efectiu el dret a la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.
- CG5. Desenvolupar la capacitat d'analitzar críticament i reflexionar sobre la necessitat d'eliminar tota forma de discriminació, directa o indirecta, en particular la discriminació racial, la discriminació contra la dona, la derivada de l'orientació sexual o la causada per una discapacitat.
- CG6. Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat. Adaptar les propostes d'aprenentatge a les evolucions culturals més significatives.

Competències específiques

- CE1. Conèixer les àrees curriculars de l'Educació Primària, la relació interdisciplinària entre elles, els criteris d'avaluació i el cos de coneixements didàctics entorn dels procediments d'ensenyament i aprenentatge respectius.
- CE2. Dissenyar, planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- CE4. Fomentar la lectura i el comentari crític de textos dels diversos dominis científics i culturals continguts en el currículum escolar.
- CE5. Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte dels drets humans que conformin els valors de la formació ciutadana.
- CE10. Col·laborar amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social.
- CE11. Assumir la dimensió educadora de la funció docent i fomentar l'educació democràtica per a una ciutadania activa. CE14. Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per a innovar i millorar la labor docent.
- CE15. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.

Competències transversals

- CT4. Aplicar coneixements bàsics de *emprenedoria i dels entorns professionals.
- CT5. Aplicar nocions essencials de pensament científic

Continguts fonamentals de l'assignatura

- Disseny, construcció i anàlisi de teories, pràctiques i situacions educatives inclusives a través del concepte d'interccionalitat.
- Concreció del currículum per a tots en el context de l'educació inclusiva.
- Personalització curricular i atenció a la diversitat/diferència.
- Exploració de processos d'innovació i canvi des d'una perspectiva (auto)reflexiva i creativa.
- Anàlisi del paper del professorat en la societat actual des del prisma de la pedagogia crítica (feminista).
- Construcció de la identitat personal i professional com a persona que vol ser mestre (*Becoming a teacher*) en la societat del segle XXI.
- Corporalitat, percepció i sensorialitat en l'espai urbà.
- Anàlisi d'atmosferes sensorials dins de l'espai educatiu.
- Compromís ètic per al canvi social i polític.
- Treball en xarxa i la cultura col·laborativa.
- Intervenció educativa en contextos heterogenis: cap a l'educació inclusiva en l'etapa d'infantil i/o primària.
- Models i serveis de suport a l'escola i a la comunitat.
- Exploració de diferents contextos d'aprenentatge (procés de lectoescriptura) a fi d'aprendre més enllà de les aules (explorar els diferents contextos comunitaris).

Eixos metodològics de l'assignatura

Davant la situació d'excepcionalitat que estem vivint, la metodologia impartida en aquesta assignatura (coherent amb el pla acadèmic aprovat per la FEPTS) serà la combinació de dues modalitats (Presencialitat /Virtualitat). Es partirà d'un context alfabetitzador i d'aprenentatge inicial. A partir d'aquí, caldrà realitzar processos de recerca personal i grupal atenent especialment a l'anàlisi de produccions que es generin. El que s'abordarà en aquestes sessions serà:

Presencialitat a l'aula o en altres contextos artístics/patrimoniais/sensorials/urbans (2h a la setmana)

- Exploració i anàlisi de conceptes /teories /paradigmes educatius vinculats al desenvolupament de la pràctica professional de l'alumnat.

- Aportar, analitzar i sintetitzar evidències pràctiques relacionades amb el pràcticum o altres contextos que permetin desenvolupar el procés d'aprenentatge de l'alumne/a per tal d'esdevenir un/a mestre/a reflexiva, creadora, crítica i inclusiva.
- Revisió de treballs/pràctiques viscudes en l'escolarització de l'alumne/a incidint en l'aspecte actitudinal i revisant les situacions d'aprenentatge que afecten directament en el "becoming teacher" de l'estudiant.
- Creació d'espais híbrids (exposició orals i debats) de coneixement a partir de les diferents experiències viscudes/conceptes de l'assignatura.
- Desenvolupament d'un projecte transversal i grupal vinculat a l'experiència inicial de l'assignatura.
- Concreció i discussió d'experiències museístiques, patrimonials, sensorials i urbanes.
- Treball i elaboració d'un mapa conceptual a partir dels continguts curriculars de l'assignatura.
- Assitència a l'aula i participació activa de l'estudiant.

Virtualitat (1h a la setmana alterna)

- Desenvolupament d'activitats pràctiques individuals o en grup a través dels conceptes abordats en les sessions de presencialitat.
- Anàlisi de paradigmes educatius a través de lectures vinculades als processos d'aprenentatge des d'un intercanvi epistolar amb la Universitat de Brasília de Brasil (grup dual tarda i bilingüe).
- Revisió de tots aquells treballs que s'ha desenvolupat al llarg de la formació, fent especial èmfasi a si són processos que capaciten per a la millora de la pràctica professional.
- Intervenció en el document curricular per tal de conèixer i saber abordar-lo d'una manera reflexiva, creativa, crítica i inclusiva.
- Elaboració i concreció del relat autobiogràfic a partir de les experiències viscudes.
- Desenvolupament d'un projecte transversal i grupal vinculat a l'experiència inicial de l'assignatura.
- Experiències educatives internacionals amb estudiants i professorat de la Universitat de Bio Bio de Xile i la Universitat de Brasília de Brasil (grup dual tarda i bilingüe).
- Assitència i participació activa a les videoconferències de l'estudiant.

Així mateix, es partirà d'un context alfabetitzador i d'aprenentatge inicial. A partir d'aquí, caldrà realitzar processos de recerca personal i grupal atenent especialment a l'anàlisi de produccions que es generin.

Es valorarà molt **la participació activa** de l'estudiant així com la seva implicació en les sessions.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

A continuació es detalla el pla de desenvolupament:

Inici: 7 de febrer de 2022 (variable al grup de Doble I-P i Bilingüe per la realització de pràctiques al mes de febrer).

Finalització: 27 de maig de 2022.

	CONTINGUTS
SETMANA 1	Presentació assignatura a partir d'un context inicial
SETMANA 2	Elaboració d'un mapa conceptual a partir de l'experiència viscuda durant la primera setmana de docència.
SETMANA 3 - 15	Intervenció en el currículum + Concreció de les evidències + Elaboració del projecte personal/relat autobiogràfic. Tot en base a les diferents experiències viscudes dins del marc de l'assignatura.

Sistema d'avaluació

Avaluació continuada

L'avaluació d'aquesta assignatura està concretada en diferents activitats d'avaluació:

- Per superar l'assignatura, la qualificació final haurà de ser de 5 o superior.
- Totes les activitats d'avaluació hauran de ser presentades virtualment a l'apartat d'activitats del campus virtual a l'hora i dia establert. Serà NO PRESENTAT totes aquelles activitats d'avaluació que es presentin fora del termini

establert i/o el mitjà concretat.

- Els projectes i/o evidències que es realitzin en el desenvolupament de la matèria incorporaran sempre una bibliografia amb un mínim de 10 documents que provenguin de llibres i/o revistes. No s'accepten referències bibliogràfiques extretes d'enllaços (Bibliografia web).
- Un requisit indispensable és la correcció lingüística i formal en les produccions escrites seguint la guia de treballs que trobareu a <http://www.fce.udl.cat/Recursos/guies/guiatreballs.pdf>. Els treballs amb més de 20 errors ortogràfics o presentats incorrectament correspondrà a una qualificació de NO AVALUABLE.
- Les produccions dels alumnes han de ser originals. El plagi o la còpia en una única evidència d'avaluació és motiu suficient de suspens de l'evidència i pot comportar el suspens de la matèria. El professorat podrà utilitzar les eines i criteris anticòpia i antiplagi que consideri oportuns.

Activitat d'avaluació	Finalitat	Aspectes formals	% en la qualificació final	Modalitat
Relat autobiogràfic	Generar narracions reflexives que els estudiants realitzen al llarg de tot el curs amb l'objectiu de prendre consciència dels models pedagògics i de tots aquells aprenentatges que els ajudin a desconstruir-los i reconstruir-los. L'escriptura narrativa permet explorar els contextos, les situacions, les persones i les seves veus que han influenciat en els nostres processos d'aprenentatge. Així doncs, permet entendre la identitat personal i professional com un fet dinàmic, social i obert.	<ul style="list-style-type: none"> • Document visual/textual/performatiu/sensorial • El dia 8 d'abril hi haurà una primera entrega/esborrany. • El document ha de contenir 10.000 paraules sense referències. • Aquest serà presentat l'últim dia de docència (27 de maig) 	25%	Individual
Intervencions curriculars	Caldrà intervenir amb el document curricular al llarg de tot el curs. Aquestes intervencions buscaran la reflexió crítica, creativa i transversal de continguts acadèmics amb les experiències viscudes al llarg de la formació.	<ul style="list-style-type: none"> • S'ha d'abordar l'anàlisi de continguts a partir de la realització d'intervencions metacognitives a partir de diferents llenguatges (visual/textual/performatiu/sensorial). • S'haurà de realitzar un mínim de 20 intervencions curriculars abordant els diferents aspectes viscuts dins i fora de l'aula. • Es requereix una vinculació amb referents artístics que permetin concretar intervencions curriculars coherents amb la realitat actual. 	25%	Parelles
Evidències	Les evidències es concretaran a través de cada grup de modalitat de matriculació.	<ul style="list-style-type: none"> • 10% document escrit reflectiu sobre el contingut de l'assignatura. • 10% document escrit reflectiu específic de cada professor en funció de la seva modalitat. • Ambdós tindrán una extensió de 2000 paraules. 	20%	Individual

Reflexió final de l'assignatura	Exposar i argumentar aprenentatges, teories, pràctiques i situacions educatives viscudes al llarg de l'assignatura que permeten visibilitzar el seu posicionament crític, creatiu, reflexiu i inclusiu com a futur mestre/a del segle XXI.	<ul style="list-style-type: none"> • Prova textual i presencial que es durà a terme la primera setmana d'avaluació (primera quinzena de juny de 2022). • Tindrà una duració de 2h. • No es podrà portar apunts o altres elements de suport. • La nota mínima per aprovar la reflexió final ha de ser de 5 o superior. • La data de realització d'aquesta prova està subjecta al calendari d'exàmens estipulat per la coordinació del grau. 	30%	Individual
--	--	---	-----	------------

Avaluació alternativa

Activitat d'avaluació	% en la qualificació final	Qualificació mínima
Evidència 1	25%	5 *
Evidència 2	25%	5 *
Evidència 3	25%	5 *
Evidència 4	25%	5 *

- L'estudiant que ho desitgi tindrà dret a renunciar a l'avaluació contínua a l'inici del semestre i acollir-se a la modalitat d'avaluació alternativa, amb 4 úniques evidències d'avaluació (no recuperables) al final de la matèria. Per fer-ho, haurà de presentar una instància a secretaria en el termini fixat i aportar documentació justificativa d'activitat laboral i/o altres situacions personals. Aquesta modalitat d'avaluació ha d'estar aprovada per la secretaria acadèmica de la FEPTS.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

- Almeida, A. & Jové, G. (2019). Conexões entre arte, ciências e educação: experimentando o conceito de museu imaginário. *Palindromo*, 25(32), p. 2175-2346.
- Allan, J. (2008). Rethinking Inclusive Education: The Philosophers of Difference in Practice. Series: Inclusive Education. Basel: Springer.
- Betrián, E., Jové, G., & Liñan, A. (2012). Encuentros y devenires en el espacio híbrido para nuestra formación. *Encuentros multidisciplinares*, 14(42), 40-48.
- Bonastra, Q., Farrero, M., Jové, G., & Llonch, N. (2014). Arte, arquitectura y docencia. Los espacios de libertad en el cubo blanco y la disciplina. *Scripta Nova*, 18(493).
- Bonastra, Q., & Jové, G. (2017). Le Grand Jeu à venir. Un manifiesto educativo a partir del discurso situacionista sobre lo urbano, *XXI*(573), 1-13.
- Csordas, T. (1997). *Embodiment and Experience: The Existential Ground of Culture and Self*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Departament d'Ensenyament - Currículum Normatiu.
- Degen, M. (2008). *Sensing cities: Regenerating public life in Barcelona and Manchester*. London: Routledge

- Dewey, J. (2008): El arte como experiencia. Barcelona: Paidós (1934).
- Echeita, G. (2007). Educación para la inclusión o educación sin exclusiones. Madrid: Narcea.
- Eisner, E. (2004): El arte y la creación de la mente. El papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia. Barcelona: Paidós.
- Gallo, S. (2000). Transversalidade e educação: pensando uma educação não-disciplinar. *O sentido da escola*, 2, 17-41.
- Gimeno, J. (2003). El alumno como invención. Madrid: Morata.
- González-Delgado, M., Lorenzo, M. F., & Machado-Trujillo, C. (Eds.). (2020). *Transferencia, transnacionalización y transformación de las políticas educativas (1945-2018)* (Vol. 10). FahrenHouse.
- Grzanka, P.R. (2014). *Intersectionality: A Foundations and Frontiers Reader*, Boulder, CO: Westview Press.
- Hill, P. y Bilge, S. (2020). *Intersectionality*. Cambridge, UK: Polity Press
- hooks, b. (1994). *Teaching to Transgress*. New York; London: Routledge.
- Howes, D. (2014). El creciente campo de los Estudios Sensoriales. *Revista Latinoamericana de Estudios sobre Cuerpos, Emociones y Sociedad*, 15, 10-26.
- Jové, G. et al (2007): Diversidad y cohesión social. Lleida: Milenio.
- Jové, G. (2013). «Artistry» en formación de maestros y la docencia como arte. En *Actas del Simposio Internacional Aprender a ser docente en un mundo de cambio* (Barcelona 21-22 de noviembre). Barcelona.
- Jové, G.; Vicens, L.; Cano, S.; Serra, O.; Rodríguez, J. (2006): *Desig d'alteritat*. Programa Àlber: una eina per atendre a la diversitat a l'aula. Lleida: Pagès.
- Jové, G. (2011). How do I improve what I am doing as a teacher, teacher educator and action-researcher through reflection? A learning walk from Lleida to Winchester and back again. *Educational Action Research*, 19(3), 261-278.
- Jové, G. (2017). *Maestras Contemporáneas*. Lleida: Ediciones de la Universitat de Lleida.
- Jové, G., & Farrero, M. (2017). Rethinking Education through Contemporary Art. *The International Journal of Art & Design Education*, 37(2), 333-344.
- Lefebvre, H. (2013). *La producción del espacio*. Madrid: Capitán Swing.
- Morin, E. (coord.) (2003): *Educación en la era planetaria*. Barcelona: Gedisa. National Center for Clinical Infant Programs (1996): *Clasificación Diagnóstica 0-3*. Paidós, Buenos Aires.
- Robinson, K. (2011): Los secretos de la creatividad. Entrevista realizada per E. Punset el 17-1- 2011 i emesa a *Redes*: <http://www.rtve.es/television/20110327/todos-tenemos-capacidad-ser-creativos/420223.shtml> [Consulta: 10 de desembre de 2011]. Sánchez Asín, A. (2006): *Dejar hacer o aprender a vivir*. Barcelona: Ed. Experiencia.
- Sharp, R., & Green, A. (1975). *Educational and social control. A study in progressive primary education*. London: Routledge/Kegan Paul.
- Soja, E. (1996). *Thirdspace: Journeys to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Places*. Blackwell Publishers.
- Slee, R. (2012): *La escuela extraordinaria: Exclusión, escolarización y educación inclusiva*. Madrid: Morata.
- Stainback, S. B. & Stainback, W. C. (1992): *Curriculum considerations in inclusive classrooms: facilitating learning for all students*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Wagensberg, J. (2007): *El gozo intelectual*. Barcelona: Tusquets.
- Zeichner, K. (2010). *Rethinking the Connections Between Campus Courses and Field Experiences in College - and*

Bibliografia complementària

- Alonso, P. i Rodríguez, P. (2004). Dos tutores en el aula. Cuadernos de Pedagogía, 331.
- Chalmers, G. (2003). Arte, educación y diversidad cultural. Barcelona: Paidós.
- Civis, M.; Longàs, E.; Longàs, J.; Riera, J. (2007). Educació, territori i desenvolupament comunitari. Pràctiques emergents. Revista d'Educació Social, 36, p. 13-23.
- Csikszentmihalyi, M. (2000). Fluir (Flow). Una psicología de la felicidad. Barcelona: Editorial Kairós.
- Deleuze, G., & Guattari, F. (1987). Mil mesetas: Capitalismo y esquizofrenia. Valencia: Pre-textos.
- Eisner, E. (2004). El arte y la creación de la mente: el papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia. Barcelona: Paidós.
- Equip de coordinació del projecte Trama (2007). Projecte Trama. Treball en xarxa en la formació inicial dels professionals de l'educació. Revista d'Educació Social, 36, p. 40-51.
- Fullan, M. (2002). Los nuevos significados del cambio en la Educación. Barcelona: Octaedro.
- Gairín, J. i Armengol, C. (2003). Estrategias de formación para el cambio organizacional. Contextos Educativos, 6 (7),355-374.
- Giroux, H. (1990). Los profesores como intelectuales: Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje. Barcelona : Paidós.
- Hargreaves, A. (comp.) (2003): Replantear el cambio educativo. Un enfoque renovador. Buenos Aires. Amorrortu.
- Jové, G (2008). Latidos de escuela: de la teoría a la práctica. Vivencias de unos maestros ante la innovación educativa. Kikiriki. Cooperación educativa, 89, 66-73.
- Kalin, N. M. (2016). We're all creatives now: Democratized creativity and education. Journal of the Canadian Association for Curriculum Studies, 13(2), 32-44.
- Kemmis, S. (2010). What is to be done? The place of action research. Educational Action Research, 18(4), 417-427.
- Jové, G., Vicens, L., Cano, S., Serra, O. & Rodríguez, J. (2008). Infantil/Primaria: un camino para reconstruir el conocimiento. Cuadernos de Pedagogía, 376, 25-28.
- Loponte, L. (2019). Arte, verdade e pesquisa em educação. Educação Temática Digital., 21(2), 479-494.
- Marcelo, C. (2001). El aprendizaje de los formadores en tiempos de cambio. La aportación de las redes y el caso de la red andaluza de profesionales de la formación. Revista de Curriculum y Formación del Profesorado, 5 (1), 9-26.
- Marcelo, C. (2002) La formación inicial y permanente de los educadores. En Consejo Escolar del Estado, Los educadores en la sociedad del siglo XXI. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (p. 161-194).
- Morin, E. (1999). Los Siete Saberes Necesarios a la Educación del Futuro. París: Unesco.
- Morin, E. (2000). La mente bien ordenada. Barcelona: Seix Barral.
- Morin, E. (2010, Enero 17). Elogio de la metamorfosis. *El País* [En línia] http://www.elpais.com/articulo/opinion/Elogio/metamorfosis/elpepuopi/20100117elpepiopi_13/Tes [Consultat 20.01.2010].
- Morin, E. (coord.) (2003). Educar en la era planetaria. Barcelona: Gedisa.

- Nicolescu, B. (2009). La transdisciplinariedad. Manifiesto. Mónaco: Du Rocher.
- Santos Guerra, M. A. (2002). La escuela que aprende. Barcelona: Morata.
- Tadeu, T. (1999). Documentos de Identidad. Una introducción a las teorías del currículo. Belo Horizonte: Autêntica Editorial.
- Tilstone, C. i altres (2003). Promoción y desarrollo de prácticas educativas inclusivas. Madrid: EOS.
- Vannini, P., Waskul, D., & Gottschalk, S. (2012). The Senses in Self, Society and Culture: a sociology of the senses. Oxford: Routledge
- Wagensberg, J. (coord.) (2006). Dalí, noves fronteres de la ciència, l'art i el pensament. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Zeichner, K., Payne, K., & Brayko, K. (2015). Democratizing Teacher Education. Journal of Teacher Education, 66(2), 122-135.